

Nr 318

Av herr **Anderson, Carl Albert, m. fl.**, om utredning angående resningsinstitutet.

Spörsmål avseende såväl den processuella ordningen vid avgörandet av resningsansökningar som den prövande instansens sammansättning har vid skilda tillfällen förevarit vid den svenska riksdagen. De premisser, utifrån vilka tillhörande frågor gång efter annan rests i vår lagstiftande församling, har varit enahanda. Med full och uttalad respekt för det svenska rätts-samhällets organisation har skilda ledamöter velat skapa en sådan arbetsform för vår högsta dömande instans, att rättegångsordningens grundtankar om muntlighet, koncentration och omedelbarhet i domstolsförhandlingar jämväl skulle äga tillämpning i vad det gällde prövning av resningsmål. De har vidare ej heller ansett den konstruktion i det nuvarande resningsförfarandet riktig, som ger hög grad av identitet — om än icke personlig sådan — åt dömande respektive resningsprövande instanser. Då härtill kommer, att den i övrigt vid svenskt rättegångsförfarande tillämpade offentlighetsprincipen icke gäller vid högsta domstolens prövning av resningsansökan, har man ansett allvarliga risker föreligga för att den allmänhet, som betjänas, skall bringas i tvivelsmål om att vid sådan prövning full rätt skipas.

Vid 1956 års riksdag hade kamrarna att behandla likalydande motioner med hemställan »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning rörande inrättandet av en från de reguljära domstolarna fristående särskild rättsnämnd för resningsfrågor». Motionärerna hänvisade härvid till dansk gällande lag, enligt vilken det ankommer på en dylik nämnd, »den særlige Klageret», att pröva resningsansökningar och således avgöra huruvida respektive mål må upptagas till ny behandling eller ej. Huruvida en svensk rättsnämnd borde tillföras lekmannainflytande var ett av de spörsmål, som den begärda utredningen hade att överväga.

Vid behandlingen av nämnda motioner anförde ett sammansatt konstitutions- och första lagutskott, att det med hänsyn till utformningen av yrkandet icke ansåg sig ha anledning att till övervägande upptaga frågan om formerna för handläggning av resningsärenden. Förslaget om en utredning i motionens syfte avstyrktes och avslogs sedermera också av kamrarna. Vid de voteringar, som ärendet efter längre debatter föranledde, avgavs i första kammaren 58 röster för utskottets utlåtande och 33 röster för utskottsreservationens yrkande, vilket var identiskt med motionens, varjämte 37 ledamöter förklarade sig avstå från att rösta. I andra kammaren var motsvarande siffror 98 respektive 66, varjämte här 20 ledamöter

förklarade sig avstå från att rösta. Under debatterna gjordes uttalanden till förmån för en förutsättningslös utredning av hithörande frågor av några bland dem, som vid voteringarna nedlade sina röster.

De skäl, som tidigare föranlett skilda ledamöter att till riksdagens prövning framlägga förslag om sådana förändringar i resningsinstitutets utformning, att det bringas i överensstämmelse med den moderna rättegångsordningens bärande principer, offentlighet, muntlighet och omedelbarhet, kvarstår alltjämt oförändrade. Sådana principer, som anses riktiga och grundläggande för underrätternas, delvis också för överrätternas handläggning av rättsfrågor, bör givetvis vara riktgivande även för högsta domstolen.

I korthet har den framförda kritiken riktat sig mot följande förhållanden:

- 1) att högsta domstolen vid resningsansökan har att taga ställning till tidigare egna avgöranden;
- 2) att utredning och föredragning vid resningsansökan anförtros en enda person, vars personliga omdöme i all synnerhet vid mål av större omfattning kan bli av största betydelse för högsta domstolens ställningstagande;
- 3) att föredragningen av resningsansökan icke ges offentlighet, vilket medför att den sökande är berövad möjligheten lämna sådana korrigeringar eller upplysningar till den gjorda föredragningspromemorian, som vederbörande bedömer relevanta; ej heller har sökanden möjlighet att ens i efterhand få del av den utformning, den muntliga föredragningen av hans fråga erhållit eller de svar och upplysningar den föredragande lämnat på domstolsledamöternas frågor.

Under en följd av år har spørsmålet om resningsinstitutets utformning varit föremål för överläggningar i riksdagen. De problem, som uppkommer, då det gäller att reglera förfarandet i dessa fall, är, som ofta påpekats, mycket komplicerade, vilket i sin tur kan antagas ha bidragit till att rättsordningen här fått stelna i en för många otillfredsställande form. Samtidigt torde, så länge frågan om möjligheten av en bättre ordning i hithörande avseenden icke blir närmare utredd, mången förbliva i en känsla av otillfredsställelse med våra lagars utformning i vad det gäller högsta domstolens handläggning av resningsmål. Icke minst med hänsyn till detta sistnämnda förhållande får undertecknade hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en förutsättningslös utredning angående resningsinstitutet, såväl med avseende på den prövande instansens sammansättning som den processuella ordningen vid avgörandet av resningsansökningar.

Stockholm i januari 1957

Carl Albert Anderson

David Ollén

Gunnar Lodenius

Martin Söderquist